

## بررسی چالش‌های پیش‌روی بهره‌برداری مناسب از شبکه آبیاری و زهکشی شاوور با استفاده از تحلیل سلسله مراتبی

\* سیاوش غلامیان علم<sup>۱</sup>، عبدالکریم عباسی دزفولی<sup>۲</sup>

۱- کارشناسی ارشد عمران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، ایران

۲- استادیار دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، ایران

### خلاصه

در کشور ایران و در راستای دستیابی به خودکفایی، سرمایه‌گذاری‌های عظیمی جهت مطالعات، طراحی و اجرای شبکه‌های آبیاری انجام گرفته است. با وجود افزایش اشتغال و درآمد در مناطق احداث شبکه‌ها، در عمل مشاهده می‌گردد پس از گذشت چند سال از بهره‌برداری، ناکارآمدی آن‌ها در امور بهره‌برداری و نگهداری و بهره‌وری آب مشکلاتی را به وجود آورده است. در پژوهش حاضر چالش‌ها و موانع پیش‌روی بهره‌برداری مناسب از شبکه آبیاری و زهکشی شاوور ارزیابی و راهکارهایی جهت اصلاح آن‌ها ارائه گردید. طرح مذکور جهت کشت غالب محصولات گندم و ذرت طراحی و اجرا شده است، با این حال کشاورزان اقدام به کاشت برنج نموده و بهره‌برداری از شبکه را با مشکلات فراوانی مواجه ساخته است. در این تحقیق با استفاده از نظر کارشناسان و خبرگان فعال در زمینه آبیاری و زهکشی عوامل تأثیرگذار شامل معیارهای فنی و اجرایی، اقتصادی، اجتماعی و آموزشی تعیین گردید. پس از بررسی و انتخاب گزینه‌های تحقیق، مقایسه زوجی گزینه‌ها نسبت به زیرمعیارها انجام شده و میزان اهمیت هر کدام تعیین گردید. تجزیه و تحلیل نتایج نشان داد که در معیارهای فنی و اجرایی، آموزش، اقتصادی و اجتماعی به ترتیب زیر معیارهای دوام سازه‌ها با وزن ۰/۶۲۷، روش آبیاری با وزن ۰/۷۱۷، قیمت آب با وزن ۰/۴۷۴ و معیار مشارکت مردمی با وزن ۰/۴۸۱ دارای بیشترین اهمیت می‌باشند. نتایج تحلیل حساسیت معیارها حاکی از این است که معیار فنی و اجرایی و اجتماعی به ترتیب با وزن‌های ۵۶/۷ درصد و ۶/۹ درصد بیشترین و کمترین اهمیت را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین در تحلیل حساسیت گزینه‌ها نیز مشاهده گردید که گزینه سازه‌های پیش‌ساخته با وزن ۳۹ درصد و گزینه الگوی کشت محصولات کشاورزی با وزن ۱۲/۵ درصد به ترتیب دارای بیشترین و کمترین اهمیت می‌باشند.

**کلمات کلیدی:** شبکه آبیاری و زهکشی شاوور، بهره‌برداری، مقایسه زوجی، گزینه‌ها، تحلیل سلسله مراتبی

### ۱. مقدمه

یکی از تنگناهای دنیای امروز کافی نبودن آب برای مصارف گوناگون اعم از شرب، صنعت، کشاورزی و محیط‌های طبیعی است. بررسی وضع موجود کشاورزی بیانگر آن است که با وجود پتانسیل افزایش تولید محصولات کشاورزی، به دلیل فقدان یک سیستم مدیریتی صحیح امکان استفاده بهینه از منابع موجود (آب و خاک) میسر نشده است و خشک‌سالی‌ها و

\* Corresponding author: دانشجوی کارشناسی ارشد عمران مدیریت ساخت و تولید

Email: siavashgholamianalam52@gmail.com